31.10.23 Клас: 6-А (2гр.), 6-Б (1гр.)

Укр. мова Вч.: Харенко Ю.А.

Словотвір. Орфографія. Узагальнення Словотвір – розділ науки про мову, що вивчає способи та особливості творення похідних слів.

СЛОВОТВІР

слова

Непохідні

їх будова не пов'язується з іншими спільно-кореневими словами, а основи складаються лише з кореня

Сніг, ліс, вечір, сон

Похідні

Походять від інших слів, і спосіб їхнього творення можна простежити

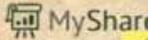
Листопад, голосок, вечірній, припічок

ОЗапишіть слова у дві колонки: І – непохідні, ІІ – похідні:

пришити, дощ, верба, біленький, законний, школа.

СПОСОБИ СЛОВОТВОРЕННЯ

Суфіксальний	осінній • осінь + н
Префіксальний	Премудрий • пре + мудрий
Префіксально-суфіксальний	Запічок • за + піч + ок
Безафіксний (відкидання морфем)	пуск • пускати
Складання слів або основ слів	рута-м'ята • рута + м'ята
Складання усічених основ	облком тобласний + комітет
Пожід срів з однієї частини	черговий(іменник) — черговий (прикметник) учень

• Встановіть відповідність між словом та способом словотворення

а) посіяти

1. Префіксальний

б) листопад

2. Суфіксальний

в) запис

3. Префіксально-суфіксальний

г) навесні

4. Безафіксний

д) черговий

Правопис складних слів

- Через ДЕФІС пишемо:
- складні слова, утворені поєднанням незалежних слів:

Салон-перукарня

• складні слова, утворені повторенням того самого слова, поєднанням слів з однаковим коренем, синонімічних або антонімічних слів:

великий-превеликий,

АЛЕ: кінець кінцем,

• близькі за значенням слова, що передають єдине поняття:

хліб-сіль (їжа),

РАЗОМ пишемо:

- складні слова, утворені поєднанням залежних слів : листопад
- складні слова, у яких першою частиною виступає кількісний числівник: п`ятирічний

АЛЕ: 12-поверховий

• складні слова, утворені з дієслова в наказовій формі та іменника:

перекотиполе, горицвіт

• слова з першою іншомовною частиною міні-, максі-, екс-, віце-, лейб-, обер-: мінідиктант, ексчемпіон

ЗЕРНІТЬ УВАГУ!

- Якщо пів- вживаємо з іменником у родовому відмінку, то такі слова пишемо окремо: пів години
- Якщо пів- вживаємо з іменником у називному відмінку і це слово виражає єдине поняття, то такі слова пишемо разом: півострів
- Напів-, полу- зі словами завжди пишемо разом: напівавтомат

• Запишіть правильно слова, знімаючи риску:

Зоре/пад, екс/президент, У/П/А, дит/сад, кінець/кінцем, семи/разовий, авіа/конструктор, фіз/культура, пів/дороги, само/виховання, пів/куля, держ/фонд.

Вправа 1. Від поданих іменників утвори прикметники та іменники за допомогою суфіксів –ськ-, -ств-. Поясни, які зміни відбуваються при творенні слів.

чумак	козак
Сибір	Калуга
Калуш	Прага
студент	агент
узбек	німець
Бахмач	латиш

Словотвірний розбір

Послідовність

- 1. Поставити слово в початковій формі.
- 2. Визначити від якого слова утворене.
- 3. Твірна основа.
- 4. Визначити словотвірні префікси і суфікси.
- 5. Вказати спосіб творення.

Зразок розбору

Усний:

Передвесняний - який відбувається напередодні весни. Твірне слово весняний; твірна основа - веснян. Утворено за допомогою префікса перед-. Спосіб словотворення - префіксальний.

Письмовий:

Передвесняний — весняний (префіксальний)

Працюємо самостійно

Виконайте письмово словотвірний розбір Тонесенький, безмірний, кінозал, надзвуковий.

Домашнє завдання:

- Підготуватися до контрольної роботи, повторити п.24-32.
 - Виконати впр.167 ст.82
 - Приготувати зошити для контрольних робіт.